

Срби из Љубожде: Срце нас вукло да се вратимо на родно Косово

Нигде на свету нема чистијег ваздуха, воде, лепшег погледа... Нигде није овако светло небо као изнад нашег села. Зато смо се овде вратили, јер од родног места нема ништа лепше.

Овако повратници у Љубожду, питомо метохијско село испод Мокре Горе у општини Исток на Космету, репортеру “Новости” кратко објашњавају разлоге зашто су се одлучили за повратак. Из дворишта обновљених и новосаграђених кућа Срба повратника поглед досеже чак и до Шар-планине, а покрај пута који са околног асфалтног пута води ка првим домовима у селу, тече поточић са прозирно чистом водом.

– Не само што је богато пијаћом изворском водом већ је наше село богато и плодном земљом. Али и клима је некако овде другачија него у избеглиштву и

зато смо се и одлучили на повратак – прича нам Жарко Зарић (67), представник повратника у Љубожду.

Присећа се одлуке мештана избеглих 1999. године у разне крајеве централне Србије да се самоорганизовано врате у село. Петнаестак представника породица, тог 27. марта 2017. године, вратило се са чврстом намером да овде остану. Свесни да је свих четрдесетак српских кућа, колико их је било у селу, порушено или оштећено, решили су да ако затреба спавају и под ведрим небом. Ипак, на врху села затекли су једину кућу са неоштећеним кровом. Та кућа им је наредних готово годину дана, до изградње првих пет објеката, била заједнички дом.

– Када су чули за нашу намеру да се вратимо, дочекали су нас тадашњи министар за повратак Далибор Јевтић и Весна Маликовић, у име локалне самоуправе, који су нам пружили подршку и прву помоћ али су, срећом, одмах реаговале и међународне организације. Донели су нам храну, ћебад, дрва за огрев, али је било тешко без основних ствари. Нисмо имали довољно кревета, судова, ма ничега... али смо били срећни што смо у свом селу и одлучни у намери да не одустајемо – причају повратници из Љубожде док набрајају власнике првих пет саграђених кућа.

– До сада је направљено 14 кућа и једна је обновљена. Али, оно што је такође битно, јесте да смо обновили и своја имања. Обрађујемо десетак хектара под пшеницом и кукурузом, једино имамо проблем са продајом, јер стоку још не држимо – прича нам Драгослава Николић (61), док објашњава да им је заједнички трактор за обраду имања доделио манастир Високи Дечани, а прикључне машине су добили као донације.

И док нам поносно истичу да је отуђено само једно српско имање у селу, мештани кажу да им највише недостају млади који су због посла и школовања деце у расејању...

– Нас петнаестак, колико нас је углавном у селу, дружимо се и окупљамо, помажемо једни другима. Сви смо укључени у радове када се обнавља нека кућа, очистили смо сеоско гробље, али знамо и да предахнемо од радова када нам нека од жена скува нешто укусно или направи разлевницу – прича Радомир Ристић (63).

Његова рођака Марта Ристић (75) објашњава да јој је муж преминуо по повратку, али да ни она нема намеру да напусти село док је жива.

– Овде је лети заиста дивно. Дођу нам деца са породицама, унучићи... Долазе

они и о већим празницима, као што ће бити око Нове године и Божића. Тада се заиста радујемо и у селу је живахно – прича нам Жарко док појашњава да у селу има и албанских кућа, али да комшије током дана избегавају комуникацију са њима. Углавном се плаше осуда суседа или политичара, али увече неки од њих знају да дођу да са повратницима поразговарају, попију кафу...

– У почетку је било протеста Албанаца због нашег повратка, али и то је прошло. Немамо проблема ни у аутобусу којим одлазимо до пет километара удаљеног Истока где купујемо намирнице – причају нам повратници.

Највише им недостаје сигнал српске мобилне телефоније, док телевизијске канале из централне Србије гледају само преко сателитских антена. Недостају им и остали расељени Срби из села, чијем се повратку надају.

СТУДЕНИЦА ХВОСТАНСКА

Осим извора лековите воде и бреста око којег се окупљају за време сеоске славе Свете Тројице, повратници у Љубожди поносни су што надомак њиховог села постоје темељи манастира Студенице Хвостанске из 6. века који су истраживани 1967.

– У том манастиру, по предању, Свети Сава је из Хиландара донео мошти оца Стевана Немање и ту измирио браћу Вукана и Стевана Првовенчаног – појашњавају наши саговорници из Љубожде. Светиња је, кажу, јасан доказ вишевековног живота Срба на овом подручју и додају да је у општини до 1999. живело око 9.000 припадника нашег народа, док их је сада свега неколико стотина.

ЕГЗИСТЕНЦИЈА

Док испред једне од куће повратника прави разлевницу, у народу познатију као флију, Драгослава Николић (60) каже да јој је покојни супруг оставио у аманет да се врати у село. Јованка Ристић (62) са супругом Раденком живи од пензије, а повремено је обилазе ћерке и син који им и финансијски помажу. Супружници Милица и Јован Ристић преживљавају тако што лети одлазе у наднице у централну Србију у бербу јагода, купина, малина...

mitropolija.com